

LUP TA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. . . APARE .. . .
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Insertiuni după învoială.
Scrisori neîncercate se refuză.

Curtea cu jurați din Budapesta ne-a dat astăzi prima lovitură.

Articolul „Ideia de stat” din numărul 4 al foii noastre a stârnit o vie agitație în inima Dlui procuror, care a susținut acuza inventând tot soiul de gravamine, pentru a îndemna pe jurați să dea un verdict afirmativ. Aceștia s’au și achitat de datoria ce credeau ei, că le incumbă.

Redactorul nostru responsabil dnul Vasile Macrea a fost pedepsit la 8 luni de zile închisoare și 800 de cor. amendă în bani, cu toate încercările harnicului apărător avocatul român Dr. Ioan Erdélyi, de a deplasa spaima șovinistă!

*Astfel patria e salvată!
Cu Dzeu înainte!!*

Visul nostru.

S’a zis de multe ori: care este scopul intrării noastre în arena politică, care e motivul sbuciumărilor noastre, acum la începutul veacului al XX-lea, când am trăit secolii de-arândul în țara aceasta, fără să ne spargem capul cu rostul vieții noastre, și fără a ne lua la ceartă cu vecinii noștri unguri, ori sași, ce erau, cari ei inșiși, fără poruncă ne-au învățat graiul nostru, pentru că aveau, se vede, nevoie de noi?

Dece atâta patimă, dece atâtea zvârcoliri, când știm bine că viața noastră politică ni-e dictată de alții și nu putem decât să jucăm cum ne cântă ei?

Răspunsul e destul de lămurit: Până când stăpânirea avea o atitudine pasivă față de ființa noastră, lăsându-ne la discreția domnilor de moșii, până când eram înjugați la acelaș car greu cu poporul maghiar, noi Românii n’am încercat nici-o rezistență, n’am căutat să ne afirmăm ca o grupare politică, care pretinde drepturi cetățenești. Era spiritul timpului de așa.

Groful cutare ne grăia în limba noastră. Cutare „judex servorum” nu avea legi „speciale” pentru român, ori ungar, cum au astăzi solgăbirăii, iar noi eram îngropați cu totul într’o beznă de inconștientă politică și culturală. Analfabeți pe toată linia, răpuși de greutatea lanțurilor iobăgiei, —abia puteam da câte un strigăt de desperare, care însă curând ni era înăbușit în sânge.

Dar au venit vremurile de mai târ-

ziu, cari ne-au luminat o cale mai prielnică necesităților noastre, au venit frecările de acum o jumătate de veac, urmări incontestabile ale unei culturi împrăștiate dela Blaj peste întreg cuprinsul românesc și atunci numai ne-am putut da seama de importanța ce o putem avea în stat ca popor, ca parte constitutivă a organismului Monarchiei Austro-Ungare. Că am înaintat așa de puțin de atunci încoace faptul acesta se poate atribui unei școale politice prea puțin cultivate, lucru care ni-se poate ierta, din moment ce cultura noastră sufletească era numai la începutul dezvoltării sale.

Încetul cu încetul au început a se ridica din sânul neamului bărbați pricepuți, oameni cu vederi largi, cari au dat îndemnul poporului nostru la o nouă viață. Astăzi nimenea nu ne mai poate contesta existența noastră de națiune politică. Astăzi reprezentanți de-ai poporului nostru au luat loc în parlamentul țării, pentru a se consfătui împreună cu ceilalți sfinctici ai tronului asupra drepturilor și îndatoririlor cetățenești.

Momentul acesta pe cât de solemn în viața noastră, pe atât e de primejdios. Oamenii puterii văd în noua noastră pornire un pericol în libertatea desfășurării unei acțiuni care să satisfacă numai interesele lor, normate de calculul ideii de maghiarizare.

Un calcul foarte greșit, dat fiind faptul, că drepturi legale se pot acorda ori-cărei națiuni în stat, care lucrează la înaintarea și prosperarea lui. Ori națiunea română s’a arătat totdeauna ca un factor absolut folositor în cooperarea ori-cărei lucrări menite, să sprijinească tendințele monarchiei habsburgice alături de ale celorlalte state din Europa.

Sub astfel de umbre am desfășurat steagul luptelor noastre parlamentare, ferm convinși de dreptatea cerințelor noastre.

Vremurile acestea sunt destul de importante, pentru a le lua cu atât mai mult în seamă. Ele sunt aspre, pentru că nu pot fi altcum; — guvernul maghiar a fost totdeauna ostil față de nevoile poporului românesc, așa că suntem obicinuiți cu acest tratament.

Am avut însă și timpuri, când ne-a cuprins duiosia și lacrimi arzătoare au vărsat ochii noștri, când ne-am

văzut nesocotiți, ca ori-ce unealtă veche.

Vreau să reîmprospătez momentul, când poporul român, prin reprezentanții săi bătuse la porțile Vienei, să ceară din înaltă grație o leacă de părtinire, pentru neamul nostru, care în timpuri de grea încercare s’a jertfit pentru țară și tron.

Dar s’a tras zăvorul și Românii s’au înapoiat pe la vetrele lor.

A fost o lovitură grea, dar a trecut.

Mai avem însă un vis și credem că acest vis ni-se va împlini.

Țara întreagă cere introducerea votului universal. Guvernul în fața acestui apel nu poate decât să cedeze. Dar nouă Românilor sub vorba aceasta așa de mult promițătoare ni-se ticluiește iarăși o nouă lovitură, prin faptul, că noua reformă electorală va fi combinată după un sistem, care taie viu în interesele noastre vitale.

Întreg neamul românesc e îngrijorat de starea sănătății bunului nostru Monarch.

Noi Românii rugăm pe cel Atotputernic să-i dea cât mai în grabă viață liniștită, pentru ca să ne poată ocroti în ceasurile acestea grele, de mânia dușmanului.

Acesta e visul nostru!!

Un vis, care este inspirat de dorul de a ne vedea patria ferită de mari nefericiri. Pentru că atunci, când cetățenii țării nu vor mai putea să nădăjduiască a afla scut și apărare nici la diriguitori, nici la legiuire, nici la domnitor, nicăiri, întrebăm: ce ar mai putea să urmeze preste biata țară, decât nefericire, năpasta și primejdia desnădăjduitelor vărsări de sânge?

Împlinească-se deci visul nostru, mâne ori poimâne, și să ne fie țara ferită de năpaste!

Românii din comitatul Sălăgiu. În 24 I. c. vor fi alegeri de membrii congregaționali în comitatul Sălăgiului. Ca aproape în toate comitatele, așa și în Sălăgiu până acuma Românii nu au dus o luptă așa de strașnică, ca cea care se promite a fi de astă-dată. Din cele 33 de cercuri ale comitatului, 12 sunt cu majoritate românească, deci în aceste cercuri fiind concentrate toate forțele disponibile, și așteptând, că toți Românii de astă-dată își vor ști datoria, putem nădăjdui, că vor fi cucerite. Aceste cercuri sunt: Pir, Cehal, Sâncrain, Socaciu, Acaș, Leliu, Biușa, Vervölgy, Cristur, Zsibó, Sp.-S.-Mileac.

Reușita Românilor ar fi de dorit, de oare ce comitatul Sălăgiu este în mare parte locuit de Români și deci ar trebui aleși oameni cu tragere de inimă față de popor. Căci să nu uite ai noștri cum vor fi alegerile de membrii în congregație așa vor fialeși dirigătorii și prin urmare așa vom fi și ocăruiți.

De sigur toți Românii vor lupta cu bărbăție, ca steagul partidului național să fie dus la izbândă la alegerile congregaționale din comitatul Sălăgiu.

Despre sufragiul universal un ziar de Luni „Hétfői Hirmondó“ spune nostimade, cari ar putea fi socotite drept cobiri. Că dreptul de vot nu va fi universal și nu va fi egal; iar în împărțirea cercurilor electorale se vor face schimbări radicale, mai ales în Banat, în Ardeal și în nordul Ungariei, în slovacime, astfel, că cercurile se vor împărți fără nici o considerare la împărțirea administrativă și în tot locul astfel, ca să fie asigurată dominațiunea Maghiarilor... Mulțumim! Mulțumim! Dar nu vă aduceți aminte, că se poate întâmpla, ca să nu fie moarte cailor pe voia cânilor?

ROMANIA

Marele Duce Vladimir în Capitală.

Vineri auguștii oaspeți ruși au luat dejunul la Palatul regal.

După amia-zi A. A. L. L. Imperiale însoțiti de M. M. L. L. Regele și Regina au luat loc în automobilul palatului și au vizitat expoziția, apoi au făcut o preambulare pe bulevardul Maria, str. 11 Iunie, Calea Rahovei și bulevardul Independenței.

La orele 5 fără un sfert Inalții Oaspeți au luat ciaiul la palatul Cotroceni.

La 5.30 m. Marele duce Vladimir însoțit de Marea Ducesă, prințul Boris, M. M. L. L. Regele și Regina s'au înapoiat la Palat.

Seara la orele 8 a avut loc un mare dîneu dat în onoarea Marelui Duce. Au luat parte 62 persoane.

La șampanie a toastat Marele Duce Vladimir, care a băut în sănătatea M. S. Regele a răspuns, arătând legăturile de prietenie și rudenie ce leagă familia Sa cu familia Imperială rusă și a închinat în sănătatea M. S. Țarului, Marelui Duce Vladimir și a întregii familii imperiale.

Astăzi la orele 10 a. m. Inalții oaspeți au vizitat Mitropolia, catedrala rusă ce se construiește; arsenalul.

La orele 11 și jum. a avut loc demul oferit de ministrul Rusiei d. de Giers, în onora Marelui Duce, la care au luat parte M. M. L. L. Regele și Regina și A. A. L. L. R. R. Principele Ferdinand.

Academia română.

Academia română a acordat două burse Adamachi: una d-lui inginer Al. T. Popescu spre a studia edilitatea publică în Germania și în alte țări din apus și altă bursă d-lui V. Mora pentru a se perfecționa în atelierele construcțiilor de mașini din Elveția.

Celui dintîiu i s'a acordat bursa pe timp de trei ani, iar celui dealdoilea pe timp de doi ani.

În ședința de Vineri a Academiei, d. profesor Erbiceanu a oferit inaltei instituțiuni culturale mai multe documente vechi și foarte scumpe.

Tot în ședința aceasta d. profesor Tocilescu a adus omagii umbrei regretatului savant B. P. Hasdeu, iar d. profesor A. D. Xenopol a făcut o scurtă comunicare asupra luptelor lui Vlad Țepeș împotriva turcilor, comunicare, pe care d-sa o va continua într-o viitoare ședință.

Ședința s'a încheiat la orele 2 și un sfert d. a.

Procesul „Luptei”.

— 8 luni și 800 coroane. —

Curtea cu jurați din Budapesta a declarat azi vinovat de crima „agitației împotriva națiunii maghiare“ pe redactorul responsabil al ziarului nostru dl Vasile Macrea, iar tribunalul — pe baza acestui verdict — l-a condamnat la 8 luni închisoare de stat și 800 de coroane amendă.

Primul proces pornit împotriva ziarului nostru s'a terminat cu o sentință draconică... Și pentru ce? Pentru un articol academic „Idea de stat“ publicat în numărul 4 al ziarului nostru; articol în care nu se cuprinde agitație nici împotriva națiunii maghiare, nici împotriva altor națiuni.

Procurorul nici nu a încercat să apere și să susțină acuza, ci a apelat — iarăș și iarăș — la sentimentele patriotice ale juraților, exprimându-și neconținut convingerea că jurații trebuie să-l declare vinovat pe dl Macrea.

Înzadar și-a ridicat cuvântul apărătorul ziarului nostru dl avocat Dr. Ioan Erdélyi. Jurații au trebuit să aducă verdictul solicitat de procuror, căci așa o cerea „patriotismul revoltat“ pe care dl procuror îl invoca în lipsă de dovezi și argumente juridice.

Într-o pledoarie de un cîas și jumătate, dl Erdélyi — cel mai distins orator român pe care l-am auzit până acum vorbind în limba maghiară — a arătat bazele șubrede pe care stă acuza; a dovedit cu legea în mână, explicându-o cu temeinicie și pătrundere desăvârșită, că articolul din chestiune nu cuprinde agitație, că jurații nu pot să aducă decât un verdict prin care acuzatul e declarat nevinovat de crima ce i se impută, — apărarea strălucită, argumentele zdrobitoare, logica inexorabilă a expunerilor sale s'au frînt de zidul chinezesc al falșului „patriotism“ invocat de procuror.

Și șovinismul a mai secerat o jertfă.

La orele 9 dimineața, d-l Vasile Macrea s'a prezentat la tribunal în societatea apărătorului său dl Dr. Ioan Erdélyi, avocat român în Budapesta.

Se constituie curtea cu jurați. Desbaterea o conduce președintele Zsitvay Leo, judecători sunt: Mirkovics și Sárkány, procuror Dr. Baláss Elemér, interprete Dr. Aurel Oltean, avocat.

Între jurați nu e un singur jurist. Procurorul, uzând de dreptul său de-a refuza 6 jurați, a refuzat pe toți advocații. Au rămas numai meseriași, industriași, mai accesibili pentru frazele sunătoare.

Se constată identitatea acuzatului, i se comunică de ce crimă e acuzat: «a agitat naționalitatea română la ură împotriva maghiarilor», apoi se citește articolul încriminat «Idea de stat», publicat în numărul 4 dela 4/17 Ianuarie.

Judecătorul Sárkány citește articolul — în traducere maghiară — cadentat, subliniind anumite cuvinte și fraze, ridicând glasul la anumite pasagii, făcând pauze....

Președintele Zsitvay, trecând la interogator, nu se mulțumește cu răspunsurile clare și hotărâte ale dlui Macrea, că nu el a scris articolul, dar — pierzând manus-

criptul original și ne mai aducându-și aminte de numele autorului — primește responsabilitatea.... Președintele vrea să scoată dela acuzat mărturisirea unei alte responsabilități: a dlui Dr. Teodor Mihali, proprietar, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, director, și Dr. Aurel Vlad, editor al ziarului nostru. N'au avut acești trei deputați români ingerință asupra articolului, nu ei au dispus publicarea lui? După răspunsurile lămurite ale dlui Macrea, interogatorul se încheie.

La redactarea întrebărilor la cari au să răspundă jurații, apărătorul cere să li se adreseze juraților — în afară de întrebarea propusă de procuror — și alte trei întrebări: 1) Cuprinde articolul vătămare de onoare la adresa guvernului și în special la adresa miniștrilor Apponyi, Polonyi și Andrassy? și două întrebări în legătură cu autorul articolului.

După o scurtă deliberare, tribunalul publică hotărârea sa prin care se respinge cererea apărătorului și se stabilește următoarea întrebare ce se va adresa juraților: «Vinovat e Vasile Macrea, în calitate de redactor-responsabil, că prin articolul «Idea de stat» publicat în numărul 4 dela 4/17 Ianuarie al ziarului român «Lupta» din Budapesta a agitat naționalitatea română la ură împotriva națiunii maghiare. Da sau nu?».

„În numele patriotismului.”

Urmează rechizitorul procurorului. În resumat, procurorul dr. Baláss a zis următoarele:

«Mi-am ținut de datorie ca înainte de a porni procesul acesta, să citesc, să studiez cu temeinicie articolul din chestiune pentru a mă convinge dacă am dreptul, dacă pot cu conștiința liniștită să ridic acuza împotriva ziarului.

În fața Dvoastre cari ați consultat citirea acestui articol într'adevăr grozav («retinetes») simt că n'am nevoie să dovedesc că acest copil al patriei maghiare a agitat la ură împotriva națiunii maghiare. Cel mai sfânt ideal, idealul ideii de stat național Pătarât în noroi.... Mă întreb, e nevoie să vă dovedesc Dvoastre, iurați maghiari, temeinicia acuzei mele printr'un lung rechizitoriu?

Sufletul meu maghiar, inima mea maghiară s'a revoltat când am citit acest articol, în care despre concepția sfântă, despre idealul ideii de stat național maghiar se zice că e reacționarism, că e retrogradism.

D-voastre trebuie să răspundeți că acuzatul e vinovat!».

Apărarea.

După discursul patriotic al procurorului ia cuvântul apărarea. Cu o oratorie desăvârșită, dl Erdélyi disecă frazele procurorului și le reduce la zero. Protestează înainte de toate împotriva procedurii acuzatorului, care în loc să aducă dovezi și argumente, prin invocarea frazelor umflute vrea să influențeze iurații, apelând nu la conștiința, ci la sentimentele lor patriotice și șoviniste, când le sugerează că trebuie să-l declare vinovat pe acuzatul. Citează dintr'un discurs al unui apărător român care și-a început o apărare înaintea curții cu jurați cu declarația că-i place să apere înaintea acestui for omoruri și jafuri, dar nu procese politice pornite împotriva naționalităților, fiindcă e convins că jurații nu sunt capabili să aducă în astfel de procese un singur verdict de achitare.

«Eu însă — continuă dl Erdélyi — sunt convins, că există, că trebuie să existe o curte cu jurați, care «nu vede în fiecare tufă câte un valah înarmat cu topor», că

trebuie să existe o curte cu jurați, care să cântărească un proces de natura aceasta cu cumpâna dreaptă a echității neinfluențate de șovinism.

«Intreaga noastră viață publică, mai ales, însă, viața noastră politică e sațiată de frazeologie. Mai ales frazele sunătoare și bombasticismul patriotic au trecut excesiv în țara aceasta. În numele acestui patriotism face apel la D-Voastre și dl procuror, care n'a fost în curat nici chiar cu acuza ce trebuie s'o ridice. Căci, abătându-se dela practica logică de-a dovedi, de-a arăta cari sunt pasagiile primejdioase, — ridică acuza împotriva articolului în întregime, în contra acestui articol, în care se cere dela cititori și li se impune respectarea și cinstirea legilor».

Trecând la partea juridică a apărării, dovedește din nou totala netemeinicie a acuzei. Nu poți agita decât împotriva unui lucru pozitiv, real, dar nici decum împotriva unei idei nereale, transcendente.

În articol nu e vorba de nașterea maghiară, ci numai de câțiva politicieni maghiari. Declarațiile acestora sunt critizate, comentariile ce se fac în articol, se fac la adresa guvernului, care chiar în aceea vreme a prezentat Camerelor proiectul legii școlare.

«Se comentează declarația contelui Apponyi, că în țara aceasta numai maghiarul e stăpân.... (Președintele, care a ascultat discursul apărării cu încordată atenție, îl întreprinde pe orator rugându-l să nu intre în polemică cu Apponyi, căruia nu-i este cu puțință să răspundă)...»

Procuror și apărător.

După dl Erdélyi, care în continuarea apărării sale dovedește, că nici în legi nu e vorba de o «idee de stat», ia din nou cuvântul procurorul, — n uca să răsbornească argumentele apărării, ci să-și exprime «revolta sufletească», că un avocat e în stare să vorbească în acest ton despre un ideal sfânt... De dovedit nu încearcă să dovediască nici de data aceasta, ci-și repetă apelul la «sentimentele patriotice» ale juraților.

Apărarea e nemiloasă. Dovedește cu traducerea oficială, că procurorul citează falș, că scoate din articol anumite fraze și cuvinte fără legătură, pentru a induce în eroare jurații.

Procurorul ascultă în tăcere. E palid. Judecătorii se uită cu milă la el. E cel mai distins procuror al tribunalului capitalei!

Sentința.

Pledoaria aceasta celebră a răsunat însă în pustiu. Jurații au trebuit să aducă verdictul cerut de procuror nu în numele legilor, ci în numele «patriotismului» și cu mai mult de 7 voturi (se cer cel puțin 8 voturi pentru acuza) l-au declarat pe dl Macrea vinovat de delictul, că «a agitat naționalitatea română la ură împotriva națiunii maghiare».

Pe baza acestui verdict, tribunalul l-a condamnat pe dl Macrea la

8 luni închisoare de stat, 800 coroane amendă (de-a se lua din cauția ziarului nostru) și la publicarea sentinței la loc de frunte în „Lupta“.

După ședință, procurorul a grăbit să-l felicite pe dl Erdélyi pentru apărare, declarându-i că nu s'a mai rostit în sala aceasta discurs care se fi dovedit atâta temeinicie în cunoștințe și așa forță oratorică.

In contra sentinței de altminteri, apărarea a anunțat recurs la Curtea de Casație.

România și Rusia.

(* *) Din București am primit știrea despre sosirea acolo a marelui duce Vladimir, unchiul țarului Nicolae. De obicei, vizitele membrilor dinastiei rusești pe la curțile europene, se fac în cel mai strict incognito, fie cu foarte mari măsuri de precauție. Vizita la București a Marelui duce și a familiei sale însă s'a deosebit de altele, a fost mai deschisă, mai calduroasă. Probă că țara românească e liniștită, fără ca libertatea individuală a cuiva să fie periclitată, nici chiar atunci, când țara primejdiilor, a omorurilor, este atât de aproape ca Rusia de România.

Ce-a căutat marele duce la București, — e o întrebare prea firească și lumea politică se va ocupa de ea. E adevărat, că cele două familii se înrudesesc, deoarece principesa moștenitoare, Maria a României, este vară bună cu Țarul Nicolae și prin urmare nepoată directă înaltului oaspe. Cunoșcând însă rolul excepțional ce-l are A. Sa Imperiale în treburile interne ale Rusiei și influența sa asupra actualei politici țariste, nu ne putem împăca cu gândul, că totul s'ar fi mărginit la o scurtă întrevvedere familiară, la îmbrățișări de rubedenie, cum se întâmplă aceasta între simpli muncitori.

Vizita aceasta concide cu o serie întregă de evenimente politice. Ea urmează repede după întâlnirea regelui Carol I cu suveranul nostru și după convorbirea cu Isvolsky, ministrul de externe al Rusiei. Tot acum s'a publicat nota ruso-austriacă, adresată puterilor balcanice în chestia macedoneană. Și nu este esclusă posibilitatea, că venirea solului imperial rusc la București, să fie ultimul ecou al acțiunii marilor puteri în această cestiune.

Dar această vizită coincide și cu altă întâmplare.

Știm că în luna trecută au avut loc în Bulgaria frumoase serbări naționale: aniversarea războiului cu Turcii la 1877—78 și în acelaș timp aniversarea eliberării Bulgarilor de sub jugul otoman. La această serbare n'a luat parte numai poporul bulgar întreg, — a fost reprezentat și cel rusc și încă tocmai prin acelaș Archiduce care acum ș-a făcut intrarea în București. Asistat de o splendidă suită de generali, de cei ce s'au bătut odinioară pe câmpiile bulgare, archiducele Vladimir a spus cu ocazia aceea la Sofia multe cuvinte măgulitoare pentru Bulgari și le-a desemnat un viitor frumos, deschizându-le perspective largi la simpatia frățiască a Rusiei.

Serbările ruso-bulgare de atunci însă au produs o dublă decepție în partea serioasă a presei europene. S'au părut cam suspecte semnele de prea insistentă dragoste a Rușilor pentru statul bulgar, care, oricum, este totuș un stat supus încă. Și a produs o deosebită curiositate faptul, că lipsește dela serbări țara care și-a vărsat mult sânge pentru binele Bulgarilor și pentru oastea rusească periclitată, — lipsește România.

Regele Carol nu era în România în timpul serbărilor din Sofia și nici prin schimb de telegrame între guverne sau între reprezentanții armatelor nu s'au dat semne de caldă reciprocitate și de vie amintire a mărețelor zile de cooperare războinică din 1877. Era un cuvânt deci mai mult să se creadă, că între Rusia și România relațiile nu sunt dintre cele mai prietenoase

și că Rusia tot nu mai vrea să recunoască în mod oficial extraordinarul merit al oastei române în războiul cu Turcii, — merit atât de vitreg răsplătit prin răpirea Basarabiei.

Ceice în acest chip au judecat, vor fi avut probabil multă dreptate. Relațiile ruso-române au avut totdeauna un punct vulnerabil: Basarabia. Poporul din țara românească nu putea privi cu simpatie la cei ce i-au înstrăinat atâtea sute de anii de frați și nu putea avea o încredere într'o politică de diplomați șireți și de spioni, cum o făceau emisarii ruși în România. Demonstrația dela Sofia era oareși-cum deschiderea ranei vechi și readucerea răcelii în cercurile politice române față de Rusia.

S'ar părea că la Petersburg s'a observat aceasta și ceice vor să repare greșala sunt tot ei, pentru că mai ales în împrejurările de acum Rusia nu are interesul să se pună rău cu nici o țară, cu atât mai puțin cu România, de sprijinul căreia are o reală trebuință pentru menținerea păcii la frontierele ei.

Acesta ar fi rostul suprem al vizitei Marelui duce Vladimir la București: repararea greșelii și darea unei satisfacții României, pentru lipsa de tact săvârșită la comemorarea războiului ruso-turc.

Adunarea dela Orăștie.

Darea de seamă a deputatului dr. Aurel Vlad.

Astăzi deputatul dr. Aurel Vlad și-a ținut darea sa de seamă înaintea unui public foarte numeros care a alergat din toată împrejurimea, să asculte istoricul luptelor ce le desfășoară în parlament reprezentanții naționalităților în contra urgiei maghiare.

Timpu fiind foarte favorabil și pe lângă aceea zi de sărbătoare, orăștienilor li s'a dat ocazia să vadă una din acele frumoase zile mari, când inima Românului se încălzește ascultând poveștile aceste vitejești în cari eroii sunt deputații noștri, iar guvernul unguresc este cea hydră cu șapte capete căreia dacă i-se taie unul alte două cresc în loc.

Deputatul Vlad și-a început cuvântul, arătând neesitatea unei aprige mișcări din partea Românilor față de atitudinea tot mai ostilă a guvernului vitreg.

D-sa arată lovitura ce ne-a dat-o ministrul Apponyi cu proiectul său școlar și insistă asupra cinstei și demnității învățătorilor și a prelaților noștri, cari în asemenea cazuri de grea cumpână vor ști să-și facă datoria.

Trece apoi la votul universal și descrie pe înțelesul tuturor favorurile ce le putem obține în cazul când se va introduce votul obștesc.

Numai că aici guvernul încă vrea să-și tragă jar la oală inventând o nouă geometrie electorală și făcând ca dreptul de vot să depindă de cunoștința în seris și în vorbit a limbei maghiare. Contele Andrassy clocește de mult această idee.

Vom lupta însă cu cea mai mare energie pentru introducerea votului obștesc așa cum îl arată numele și cum e și în Germania și în Austria.

Vorbirea deputatului Vlad a fost subliniată de dese intreruperi și de furtunoase aplauze.

A luat apoi cuvântul colegul său de luptă deputatul dr. Iuliu Maniu, care prin câteva cuvinte însuflețite a câștigat deplina încredere și simpatia întregii asistențe. D-sa arată devotamentul ce-l depune colegul său deputatul Vlad în esoperarea drepturilor poporului din mâinile unei ocârmuiri, care ne pune piedecă dezvoltării noastre culturale și economice și roagă pe alegători să-i dea și pentru viitor încrederea, care cu drept cuvânt o merită.

În aclamațiunile mulțimei harnicii conducători au fost însoțiți la un restaurant, unde li s'a oferit un banchet.

Starea sănătății Monarchului.

Telegramele sosite ieri despre starea sănătății Monarchului aduc știri îmbucurătoare.

La ora 10 a. m. a sosit următoarea depeșă

Viena, 13.

M. Sa a petrecut noaptea îndestulitor de bine. La ora 5 și jum. s'a sculat și în acest timp n'a fost cuprins de febră.

Numai la ora 8 o fierbințială mai ușoară a cuprins pe suveran, și aceasta l'a ținut cu mici întreruperi până acum.

Catarul a mai slăbit. Tusea nu e așa de convulsivă ca mai înainte. Flegma cu toate acestea e abundentă. Puterea nu a mai slăbit și pofta de mâncare e mulțumitoare.

Viena, 13 Oct.

Seara a sosit la Viena următoarea informație telegrafică: Temperatura dela amiază încoace s'a mai ureat însă nu atât ca în zilele precedente.

Starea generală e bună. Pofta de mâncare îndestulitoare.

O altă telegramă sosită acasă spune, că M. Sa a fost spre seară vesel și ar fi întrebat că ce zic foile unguerești despre starea sa. Suveranul a zimbit ironic, când i-s'a spus, că bine.

Viena, 14 Oct.

Astăzi de dimineață au sosit următoarele știri:

„Noaptea iarăși a petrecut-o bine. Astăzi de dimineață s'a pomenit ceva mai târziu. În decursul somnului care a ținut ceva mai mult de data asta Suveranul a asudat. În câteva rânduri a fost cuprins de tuse.

Temperatura a ținut cam urcată până spre ziuă, când a început a scădea.

Medicul de casă Dr. Kerzt a vizitat pe Suveran și a găsit starea mulțumitoare.

Madrid, 13 Oct.

În legătură cu boala Suveranului este și călătoria perechei regale spaniole la Curtea Vieneză. Ieri sosește din Madrid următoarea depeșă:

Perechea regală spaniolă amână cu totul vizita ce avea să o facă la Viena.

Ambasadorul spaniol este însărcinat cu comunicarea acestei deciziuni.

În caz însă când să vor primi știri îmbucurătoare despre starea sănătății Impăratului Francisc Iosif, atunci regele Alfonso cu soția sa să va înapoia dela Londra, unde va vizita la sfârșitul acestei luni pe regele Eduard — pe la Viena.

„L'oppression magyare“.

E un cântec vechiu. Și ori cât ar fi de dorit, în interesul civilizațiunii universale și în interesul fericirii țării noastre, nu se poate prevedea încă timpul, când această marcă de infierare își va perde trista ei actualitate.

»L'oppression magyare!« Björnson a rostit în timpul mai nou cuvântul în o sinceră râsvărire a sufletului său de poet și de amic al omeniei. Cei interesați dintre Maghiari, păcătoșii, cari nu vreau să se îndrepteze, ci devin și mai îndârjiți când le desvălești păcatul, au răspuns cu injurături, făcându-l pe Björnson nu mai puțin decât — decrepit. L'au tratat apoi la fel și pe Tolstoi, care a condamnat și el opresiunea. Nu mai e nevoie să spunem, că un Björnson, un Tolstoi nu se vor simți atinși prin răspunsurile Maghiarilor, dar nici intimidăți.

În »Le Courrier Européen«, revista care nu se poate cumpăra, pentru a fi abătută dela idealurile de libertate și de civilizație, pentru cari a fost fondată, în loc de ori ce alt răspuns la vorbele de dușmănie ale Maghiarilor, Björnson publică scrisoarea, ce i-s'a fost trimisă din Boemia și care l'a îndemnat a-și ridica vocea contra »opresiunii maghiare«. Björnson îi face a scurtă comitivă de câteva rânduri. Începem cu aceasta, lăsând apoi să urmeze scrisoarea din chestie.

Am primit dela persoane distinse din Boemia scrisoarea de mai la vale privitoare la situația Slovacilor în Ungaria. Mă voiu ocupa eu însumi de chestiunea aceasta din un alt punct de vedere; dar presupun, că mulți vor dori să cetească mai înainte scrisoarea amintită, care m'a mișcat adânc.

Björnstjerne Björnson.

Domnul meu!

Acum câțva timp, elocventul d-voastră apel în interesul Rutenilor apăsați în Galiția a apărut în presă.

Toți amicii cauzei rutene V'au aplaudat și V'au mulțumit.

Critica, pe care ați făcut-o adversarilor națiunii rutene în Galiția nu s'a adresat poporului polonez, atât de crud încercat, acestui popor, care poartă chiar astăzi o luptă atât de crâncenă în Prusia pentru existența sa națională și care în Rusia se apropie de libertate după o luptă eroică de preste un veac.

Indignarea d-voastră s'a adresat coteriei șoviniste, care deține puterea. Dar există în Europa o altă coterie asemenea și chiar mult mai crudelă: aceasta e în Ungaria.

Vă rugăm, deci, să adresați apelul Vostriu de poet în favorul cauzei drepte al fraților noștri, al Slovacilor din Ungaria de Nord.

Două milioane și jumătate de frați ai noștri gem de mai mult decât 60 ani sub tirănia șovinismului maghiar, fiind nu numai aruncați în temnițe, ci maltratați, și batjocoriți în fel și chip, lipsiți de orice mijloc de cultură morală, condamnați la nimicire, dacă nu vor voi să servească drept compost al pseudoculturei maghiare.

Minciuna libertății maghiare face, ca opinia publică a Europei să fie încă oarbă. Strigătele desnădăjduite ale celor apăsați nu este auzit, decât de noi, dar nu are un răsunet dincolo de frontierele germane și în restul lumii. Prin rafinerii machiavelice clasele conducătoare din Ungaria au acăpărat opinia publică, în ziarele moderne cumpărate ori rău informate, ele pun la cale sârbătorirea străduințelor spre libertate ale Maghiarilor. Dar că mai mult decât 10 milioane de nemaghiari din Ungaria sunt jertfiți minorității de opt milioane Maghiari (după statisticele maghiare), despre aceasta lumea nu știe nimic, și nu e voe să afle nimic.

Vă întrebă cineva: Cum se poate una

ca asta? Într'o țară, care se mândrește cu o constituție veche de zece veacuri, două milioane de cetățeni să nu poată lupta pentru libertate?

Ilusia aceasta se spulberă, când se va cunoaște parodia dreptului de vot ce e în Ungaria.

Trebue să se cunoască sistemul de brutalitate asiatică, falsificarea voturilor, violențele forței pentruca cineva să poată crede, că două milioane și jumătate de cetățeni din Europa nu au decât cinci reprezentanți în total, dar ce zic! Reprezentanți? Nu. Ci martiri, cari trebue să se aștepte, în fiecare clipă, a fi târați sub prețecstele cele mai ridicole înaintea conspirației unor juzi venali și orbiți, a fi condamnați din partea acestora, a fi întemnițați și despoiați de mandatele lor!

Markovici, Hlinka, Juriga sunt eroii acestei lamentabile epoei naționale, iar alături de aceștia discipolii lor gem, cu grămezile, în închisori.

Dar d-voastră veți întreba: unde sunt protectorii și apărătorii poporului? Unde sunt membrii clerului, învățătorii, profesorii, unde sunt intelectualii națiunii?

Membrii clerului?

Demnitarii catolici ori protestanți, cel puțin cei de origină slovacă au devenit renegeți, cari asemenea unei haite urlătoare își gonesc poporul lor în numele evangheliei! Întreg restul clerului e pe partea lor, afară de o mână de preoți credincioși, cari duc în parochiile lor sărace o viață miserabilă în mijlocul denunțatorilor, cari îi incunjoară.

Profesorii? Nu mai sunt profesori; fiind că cele trei gimnazii, pe carii Slovacii le-au susținut mult timp din sârmanele lor economii, au fost închise, astfel și Museul Național ridicat prin jertfe grele.

Învățătorii? Sârmane ființe obidite și amărâte, cari tremură și ei în fața unor denunțatori josnici. Independența politică a Slovacilor este nimicită și biata lor autonomie bisericească este victima violenței.

Legea instrucției primare, care a fost votată de curând din partea celor două camere și probabil va fi sancționată surpă și cel mai de pe urmă temei al autonomiei școlare și nici școlile confesionale nu vor mai putea să-i aibă în pază — pe cheltuiala lor — pe copii alor 700,000 protestanți slovaci, nu îi vor putea apăra de a li-se da pe săptămână 24 ore de instrucție forțată în limba maghiară.

Din contra, tocmai pe teritoriul slovacesc există 33 gimnazii, 6 școli reale, 16 școli normale de institutori (preparandii) 143 școli speciale — toate maghiare!

Incolo se înființează pretutindeni, în fiecare comună, conform legii din 1891, asile de copii, în cari se adună cu forța băeții slovaci de 3—6 ani pentru a-i învăța limba maghiară. Cărțile slovacești și cehe se iau dela copii și sunt arse, elevii, cari sunt prinși, că citesc aceste cărți, fie chiar la ei acasă, precum și acei, cari se fotografiază împreună, ori își iscălesc numele pe slovacește, sunt alungați cu duimul, cum s'a făcut chiar și în zilele aceste.

Și toate astea în numele »Ideei« maghiare, în timp ce pentru a ne înspăimânta se zugrăvește pe păreți spectrul panslavismului.

Când în Iunie 1906 deputatul slovac Iuriga cerea pentru poporul său nu mai mult, decât un gimnaziu slovacesc, un deputat îi răspundea printre aplauzele Camerei: »Un bicu vă trebue voue, iar nu un gimnaziu!« La rândul său contele Apponyi, ministrul instrucției publice, a declarat în Ianuarie al acestui an, după un discurs al deputatului slovac Bella: »Dacă învățătorii nu vor să-i instrueze pe băeții așa, ca ei să devină buni Maghiari, eu le voi lua imposibilitatea de a instrui. Un

principiu trebuie să-l aibă în vedere ori-care cetățean, că: Maghiarul este stăpânul în această țară».

Camera a aplaudat și astădată, de era să se spargă.

Ni-ar trebui volume întregi pentru a arăta, cum istoria Ungariei este alterată în manuale, cum școala, biserica, statul, prin îndrumările lor unite dau un condamabil sprijin furiei de maghiarizare, cum această manie morbide este adăogită prin activitatea societăților și cluburilor, cum, în sfârșit s'a născut în limba maghiară și în cea germană o literatură întregă cu tendința de a stărpi din rădăcini tot ce nu este maghiar.

Românii, Rutenii, Sârbii, chiar și Germanii; dar mai cu samă Slovaci sunt victimele acestei furii. Există în slovacă o mulțime de ziare guvernamentale destinate a-i înjura pe Slovaci în limba lor proprie, și a reslăține, fața lor civilizația maghiară. Orfanii slovaci și chiar copii semi-orfani sunt târiți în ținuturi maghiare, pentru a face din ei patrioți maghiari, în realitate însă pentru a-i face sclavii lor, cari devin părinții lor adoptivi și adeseori a-i ascunde fără urmă.

Mai mult de un secol o lege cere ca numele tuturor comunelor să fie maghiarizate și în acest scop s'au inventat mii și mii de nume maghiare. Ori Maghiarii ei inșiși cu toate, că dela 1867 încoace dispun de întreaga nelimitate autoritate în toată țara au după propria lor statistică (faimoasa statistică maghiară!!) mai mult de 50 procente de analfabeți.

Prin toate mijloacele iertate și neiertate Maghiarii fac sforțări desperate pentru a transforma Ungaria din stat agricol în stat industrial și cu toate acestea ei nu pot opri sărăcirea înfricoșată a țării, din care în tot anul trec Oceanul peste 200.000 de suflete dintre cari 40.000 de rasa pură maghiară.

Iată odioasa nebunie, lovitura desperată, care în mod fatal va conduce țara la o catastrofă. Și cine sunt puternicii, autorii acestei opere; cine sunt actorii acestei scârboase, drame?

O aristocrație înaltă, pierdută de îndatorată, o specie de gentry condamnată fizicește și moralicește, căreia statul trebuie să-i furnizeze posturi pentru a nu muri de foame; speculatori de bursă, jidovi în cea mai mare parte, cari caută să întrecă în șovinism maghiar pe concurenții lor creștini, pe maghiarii de rasă sau pe renegați.

Europa, afară de câteva persoane bine informate, nu știe nimica de situația din Ungaria pentru că misa în scenă a acestei comedii de libertate este împinsă în Ungaria până la perfecțiune. Pretutindenea unde e vorba de a reprezenta o forță de civilizație, eroii libertății maghiare sunt de față.

La congresele internaționale ale liber-cugetătorilor, la reuniunile savanților ei sunt totdeauna prezenți, cu pinjeni sunători, cu aer de fanfaroni, entuziasmați de libertate și de fraternitate. Ei telegrafiază burilor, ei proclamă declarația de înarmare în contra autocratismului rusesc, ei pledează pentru eliberarea Indiilor, ei se înflăcărează pentru Tonguzi și Samoiezi, ei se înțeleg admirabil când e vorba de a valida drepturile naționalităților (vaca lor cu lapte) scurt, ei sunt pretutindenea unde e vorba de a face afaceri cu reclamă.

Acest ideal maghiar a devenit pentru cavalerii aceștia de industrie, un articol industrial, un articol care se vinde în comerț atât în saloanele înaltei aristocrații maghiare, cât și în toate consiliile generale ale Ungariei și pe toate catedrele din țară întocmai ca la bursa din Viena sau din Budapesta.

Acesta e un articol ce trebuie mereu urcat, pentru-că odată lăsat în preț, să dărâmă ca un castel făcut din cărți de joc, imperiul visărei zidit de nebunia maghiară.

Mii de existente sunt aci în pericol, pentru-că o asemenea cădere li-ar lua pânea

de toate zilele. Astfel să explică tenacitatea cu care să joacă această tragi-comedie.

Măiestre! Înțelegeți că aceste șire vi-le adresează niște ființe coplesite de suferințe și înrăutățite de ură.

Însă dacă doriți să verificați adevărul aserțiunilor noastre, nu vă veți putea lumina, decât venind aci, pentru a diseca viața ungurească.

Celebritatea D-voastră s'ar impune să călărească incognito prin Ungaria, altcum vedeți sate tot ca „Potemkin“-ul și pe orizontul visurilor orașe minunate.

Ați învăța în Ungaria că lupta angajată pentru separarea complectă a Austriei de Ungaria este o luptă sfântă și veți fi nevoiți să credeți, că Ungaria merge pe aceeași cale, care a condus patria DV. norvegiană dela dependență la libertate.

Și dacă v'ați informa asupra sorții națiunilor nemaghiare în Ungaria, vi-s'ar citi texte de legi, cari au fost aprobate însă nici-odată aplicate. Dacă ați întreba pentru ce n'au Slovaci decât o școală primară superioară, vi-s'ar spune, că poporul nu vrea, cu excepția câtorva agitatori, trădători de patrie, plătiți de ruși.

Dacă ați voi să știți pentru ce limba slovacă este scoasă chiar din biserici, vi s'ar atrage atenția asupra morilor grandioase ale Ungariei, vi s'ar vorbi de viața de noapte din Budapesta, s'ar entuziasma înaintea dv. de un Rákoczy și de martirii libertății maghiare.

Noi nu acuzăm poporul maghiar, așa de zdrobit și el. Vă adresăm numai această rugare în numele fraților noștri slovaci. Judecați-o și faceți-o cunoscută lumii.

(„Le Courrier Européen“, 11 Oct.)

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Luni, 14 Octomvrie n.

— Din Bucovina primim vestea îmbucurătoare, că la gimnaziul românesc din Câmpulung s'au anunțat la 90 de băeți, dintre cari numai 16 străini. Probabil, că se vor face 2 clase paralele, ceea-ce și din punct de vedere didactic e de dorit.

Inteligența română din Câmpulung și împrejurime aduce o nouă jertfă pe altarul culturii române, îngrijindu-se de cvartire gratuite pentru școlarii sărmani.

— La comandă! Nou proces de presă i-s'a intentat ziarului „Revista Bistriții“ pentru articolul „Calea cea mai bună“ apărut în nr. 23 din 29 Iunie a. c.

Ș'apoi să mai zici, că nu-i libertate de presă.

— Examenul oral de maturitate dela școala comercială superioară română gr.-ort. din Brașov s'a ținut în 22, 24 și 25 l. c. sub prezidiul d-lui Vasile Voina protopop, comisar konzistorial și în prezența dlui Putnok, comisar ministerial și W. Paul, konzilier r., comisar al ministerului de comerț. Rezultatul a fost următorul: din 33 de candidați au fost declarați maturi cu nota foarte bine C. Cultofeanu, C. Manta, A. Pop; maturi cu nota generală bine G. Berniac, O. Constantin, P. Ermeliu, I. Herșcu, E. Voaghea, Șt. Peneș, V. Siclovan, L. Vasilescu; maturi G. Armăsariu, I. Baboie, E. Cucu, G. Enea, A. Friștea, I. Hernea, N. Hreșcovici, M. Jurca, M. Moșoiu, A. Oancea, T. Râșnoveanu, N. Vodă; 8 candidați repetează din unul și două studii, iar 2 candidați au fost respinși pe un an.

— Nenorocire pe Dunăre. În noaptea de 29 Septemvrie șalupa „Anghelos“ proprietatea comisiunii europene a lovit o barcă în care se aflau 5 soldați.

Răsturnându-se barca 2 dintre soldați s'au înecat, iar ceilalți cu mare greutate au scăpat. Nenorocirea s'a întâmplat din neglijența soldaților, care nu aveau felinar la barcă, și astfel n'au fost observați de cei cari conduceau șalupa.

— Cu privire la nefericirea din Lipova, unde după-cum cetim în „Tribuna“ și în ziarele din Budapesta dl protopop Hamsea ar fi împușcat-o din negrijie pe d-na protopopeasă Putici, ni-se impune o rezervă cerându-ni-se telegrafic ca să nu publicăm nimic, până-când nu vom primi un raport conștientios, pe care suntem asigurați, că un distins prietin ni-l'a trimis cu poșta expres.

— Importantă descoperire archeologică în România. O însemnată descoperire archeologică s'a făcut zilele trecute în Constanța, în cartierul locuit odinioară de țigani. S'a găsit un sarcofag în granit, în care se aflau 3 cranii și oseminte destul de bine conservate, precum și lămpi funerare din teracotă asemenea acelor, cari se aflau odinioară în criptele romane.

Meseria biruitoare. Luăm act cu o satisfacție deosebită, — scrie «Meseriașul» din Lugoj — că aprecierea meseriilor începe și între Români să se arate tot mai mult. La ea se aplică nu numai cei ce se cred alungați de soarte, să se refugieze așa zicând aci, ci și oameni cu pricepere, cari înțeleg rostul, știu ce factor însemnat formează în economia națională și știu în întreg înțelesul zicala că meseria e plug de aur. La meserie a intrat un tinăr român, Ioachim Sociu, care astăprimărară a absolvat opt clase gimnaziale în Făgăraș și a depus matura cu succes. Acum e la A. Rieger fabricant de mașini din Sibiiu. Cu praxa ce o va face acolo, va continua să studieze și în străinătate. Luați exemplu voi toți câți disprețuiți meseria, îmbărbătați-vă și vă veți ferici.

Situația casei de păstrare poștale (în luna Septemvrie 1907). În cursul luni Septemvrie anul corent s'au făcut 97.015 depuneri nouă în suma de 5,522.512 coroane 13 fileri și 51.854 replătiri în suma de 5,280.332 coroane 06 fileri, adică depunerile în cursul luni Septemvrie au crescut cu 242.180 coroane 07 fileri.

Suma totală a depunerilor a fost la sfârșitul luni Septemvrie 86,475.930 coroane 25 fileri. Numărul deponenților a crescut în cursul luni Septemvrie cu 1799 și a atins la sfârșitul luni cifra de 643.507.

In Cheque și Clearing s'au făcut în cursul luni Septemvrie 835.218 depuneri în suma de 241,205.987 coroane 91 fileri și 133.518 replătiri în suma de 238,363.301 coroane 64 fileri. Suma totală a depunerilor în cheque și clearing a fost la sfârșitul luni Septemvrie 59,250.650 coroane 39 fileri.

Suma tuturor depunerilor la casa de păstrare poștală a fost la sfârșitul luni Septemvrie a. c. 145,726.580 coroane 64 fileri.

Casa de păstrare poștală are în contul a 3928 deponenți efecte publice în valoarea nominală de 15,011.684 coroane.

Partea științifică literară.

Luptele politice

ale Românilor din Transilvania și Ungaria dela 1848 încoace.

de C. Cornean.

(Urmare).

Suferințele naționale, memorandumul și replica.

Dela decretarea pasivității, românii recurg la opinia publică europeană ca să ceară ajutor și apărarea contra unei politici desperate. Iau parte la conferințele interparlamentare, precum e cea din Haga și Bruxelles, la cari au fost trimiși dnii dr. Ștefan C. Pop și Ioan Russu Șirianu, ca reprezentanți ai românilor.

Conferința electorală din 1884 «susține întreg și neatins programul național statar și adoptat în adunarea generală ținută în 1881». Tot astfel de deciziuni iau și conferințele din anii 1887 și 1890 cu adăul însă ca românii să înainteze Monarhului un «memorand» în care să espună situația românilor de sub coroana sf. Ștefan. Comitetul ales în conferința din 1890 a lucrat acest memorandum, dar prezentarea lui a fost amânată, până la conferința națională din 1892, care conferință alegând comitet nou omogen a decis prezentarea memorandumului fără amânare.

În 1 Iulie 1892 sosește la Viena o deputațiune de 300 români, spre a prezenta Maejstății Sale memorandumul. Regele nu a primit deputațiunea «din cauza intervenirii guvernului maghiar» 1), iar memorandumul predat sub plic în cancelaria cabinetului regal a fost trimis prin ministrul president conteie Szapary, Drului Rațiu, ca președinte al comitetului.

Pentru publicarea memorandumului, guvernul ungar a intentat proces membrilor comitetului național, cari după o petraclare de 18 zile au fost condamnați în 25 Mai 1894 de curtea cu jurați din Cluj în următorul mod: Dr. Vasile Lucaci la 5 ani închisoare, Demetriu Comșa la 3 ani, Iuliu Coroian la 2 ani și 8 luni, Dr. Daniel F. Barcianu, Dr. Teodor Mihali, Rubin Pațiu și Gerasim Domide la 2 ani și jumătate, Dr. Ioan Rațiu și Mihai Veliciu la 2 ani, Aurel Suciș la un an și jumătate, George Pop de Băsești la un an, Nicolae Cristea și Dionisie Roman la 8 luni, Patriciu Barbu la două luni închisoare. În 16 Sept. 1895 ia grațiat însă Regele.

La procesul memorandumului în Cluj, 20.000 țărani, delegați din toate satele au însoțit pe membrii comitetului național și cât a ținut drumul dela Sibiu la Cluj, românii tuturor satelor au ieșit întru întimpinarea «domnilor noștri». Unde jandarmii nu iau lăsat în gară, sau înșiruit pe câmp.... 2)

În 1891 studenții univerzitari din România au publicat un memoriu 3) adresat «publicului univerzităților europene» expunând suferințele ce le îndură poporul român din Ungaria sub terorismul politic de maghiarizare. Univerzitarii maghiari răspund la aceasta prin o broșură, în care stăruesc a desmînți aserțiunile memoriului din București.

Comitetul studenților români din Ungaria compus din George Candrea, Victor Roșca, Aurel Quint Marcu, Victor Colcer, Nicolae Comșa și Aurel C. Popovici tipăresc în 1892 «Replika», în care expun temeinic starea faptică a chestiunii române din Transilvania și Ungaria. Publicația aceasta a apărut în 26.000 exemplare, în limba română, italiană, franceză și germană. 5) Pentru cuprinsul cvalificat «agi-

tatoric» de procurorul Jeszenszky din Cluj sa intentat proces dlui Aurel C. Popovici și directorului institului de tipografie: Nicolae Roman, ca răspânditori ai «Repliei». Curtea cu jurați din Cluj a condamnat apoi în 31 August 1893 pe dl Aurel C. Popovici la 4 ani închisoare și 500 floreni amendă, iar pe Roman la un an închisoare și 300 floreni amendă.

E bine, dacă amintesc aici un pasaj din vorbirea procurorului, ce a rostito la petraclarea procesului Repliei: «Rebelii urzesc conspirații contra integrității sfintei coroane Ungare, în serviciul rebelilor au întreprins acuzații să distrugă concordia între civii acestei patrii, să scuture fidelitatea față de stat, să resfire între fii patriei semânța dușmăniei, certe și urei, a o înmulți (extinde) și în măsura aceasta a lua parte la conspirație. Păziți, că primejdia să nu amenințe patria! Pentru binele patriei vă rog în numele legii: predați acuzații justiției».

În anul 1894 ministrul de interne a declărat prin ordinațiunea sa din 16 Iunie Nr. 321 de nelegală existența partidului național român și a interzis activitatea mai departe acestuia.

În conferința electorală a alegătorilor români ținută la 16/28 Noemvre 1894 sa declărat înse aceasta ordinațiune de neconstituțională și protestând solemn contra ei sa declărat hotărât, că națiunea română conștiință de drepturile sale politice-naționale în alienabile, respinge presupunerea, că se va pleca să și facă existența și activitatea sa politică pendentă dela orbitul guvernului.

Vedem deci «că naționalitățile din Ungaria sunt considerate ca heloții», 6). Toate concesiunile cele-au câștigat prin anii 1860, fie acelea cât de mici ni le-au luat succesive tocmai aceia, cari, ar avea în prima linie datorința să asigure bunăstarea tuturor locuitorilor, cari cu creștarul și sângele lor susțin patria noastră comună.

Spre ilustrarea acestui fapt induc câteva exemple, ce le-am cețit în cartea mai sus menționată a dlui Aurel C. Popovici: Ministrul prezident Coloman Tisza să mândria la orice ocaziune «că el va măcina naționalitățile». Asemenea și Dr. Alexandru Wewerle — pe când era întâiaș dată ministru president — declăra în parlamentul maghiar, că e imperios necesar instituirea unor legi estraordinare pentru stărpirea agitațiunilor naționaliste. 7).

Deputatul Dionisie Pázmándy la un an după procesul memorandumului declăra, că «încontinuu trebuie să veghiăm asupra sigurității în părțile Ardealului și de aceea e necesară nu numai înmulțirea geandarmeriei ci și introducerea poliției de stat. Dacă legile existente nu ofer guvernului putere ca să se amestice, atunci să prezinte proiecte nouă și noi le vom vota fără amânare».

Volniciile faimosului ministru prezident baron Desideriu Bánffy au asămănarea despotismului din Rusia. Bánffy e totodată dătorul de viață a unor creaturi ca Moldován Gergely, și alții de pânura lui. Sub el încolțesc pentru prima oară în Ungaria ideile științifice despre «statul național unitar» și despre «statul naționalităților».

Și fostul ministru prezident contele Ștefan Tisza a pus în perspectivă revizuirea dreptului penal, ca să pună capăt agitațiunilor naționaliste «fără patrie». Chestia aceasta — zice el — a fost tranșată până acum prea cavalește.

Iar ministrul president baron Fejérváry nu permite ținerea adunărilor populare din cauza pretensei răscoale din Ardeal și în deosebi din comitatul Hunedoara din 1906 cu care maghiarii au alarmat întreaga presă.

Isprăvile ministerului actual sunt prea recente, decât să le amintesc.

6) Aurel C. Popovici: „Die vereinigten Staaten...“
7) Protocolul dietei din 1 Ianuarie 1893 și 6 Martie 1893.

Câteva progrese culturale făcute în pasivitate.

Poporul român și-a manifestat puterea de viață după decretarea pasivității nu numai în conferințele naționale, ci putem susține cu tot dreptul că în nici un period nu au făcut românii progres atât de mare, ca de la dualism încoaci.

Retrași la altarele bisericilor străbune, lipsiți de orice drepturi național-politice și-au ales alte ramuri de activitate mai vrednice decât politica, fără însă a renunța la drepturile lor, cari «drept să pot confisca, nu însă a să și perde». 8)

Înființează în frunte cu familia Mocsonyi în anul 1872 regina băncilor românești «Albina» din Sibiu, care dominează astăzi sprijinită de mai mult de 122 bănci provinciale cu un capital sociatar de 13,402,473.09 coroane și fonduri de 6,079,182.34 coroane. Să măresc fundațiunile, să înmulțesc instituțiunile culturale, de teatru, reuniunile de cântări și ajutorare, reuniunile de meseriași, agricultură și comerț, — de și multora le este urmată activitatea prin ordinațiuni ministeriale. Asemenea și aranjarea de expoziții și înființarea muzeului etnografic și altele sunt argumente puternice despre înaintarea noastră în cultură.

Un sprijin puternic a câștigat viața noastră națională și culturală prin înbunătățirea și îngrijirea presei. «Tribuna» din Sibiu, «Gazeta Transilvaniei» din Brașov, «Tribuna» din Arad, «Lupta» din Budapesta și celelalte ziare și reviste românești și-au avut și și au partea lor însemnată în progresul nostru pe toate terenele.

Li se cuvine deci cu tot dreptul sprijinul material, ce l cere dela marele public românesc.

Decretarea activității.

Cumpănind bine cele precedente, ușor putem înțelege de ce sa pornit înainte cu vreo 10 ani o discuție vie în presa noastră, «dacă e conștient să rămânem și mai departe pe lângă politica de pasivitate, pe care o înăuguraseră fruntașii noștri, ori e mai ducătoare la scop politica de activitate, întrarea noastră în parlament?»

«Tribuna» din Arad e prima, care pledează pentru aceasta.

O pleiadă de bărbați entuziaști înființează tot cu scopul acesta în anul 1901 ziarul «Libertatea» în Orăștie, care apoi și serbează primul triumf prin alegerea dlui Dr. Aurel Vlad în 6 Iulie 1903 de deputat al cercului Dobra cu program național-român. Aceasta pornire să concretizează apoi ca tendință a popoului nostru întreg.

În 1905 în preajma alegerilor pentru parlament sau întrunit în 10 Ianuarie delegații cercurilor electorale din Ungaria la Sibiu, unde au hotărât «activitatea», adevă întrarea noastră în luptele electorale pe întreaga linie.

Totodată delegații români ai cercurilor electorale, întruniți în conferința de atunci, află că împrejurările extrem de grave nu permit să se atingă de programul partidului național-român, ci din contra justifică susținerea neatinsă a acestuia în întregitatea sa, așa cum a fost alcătuit în anul 1881 și susținut în anii 1884, 1887, 1890 și 1892, admițând în fața evoluțiunilor actuale politice posibilitatea unei revizuii în senz de desvoltare și amplificare cu scopul deplinei asigurări a existenței și libertății noastre naționale.

Deaceea fideli programului național, în considerarea exigențelor situațiunei politice conferința anunță și accentuază din nou următoarele:

1) Pretutindem neclintit recunoașterea popoului român de individualitate politică alcătuitoare de stat și asigurarea desvoltării sale etnice și constituționale prin ins-

8) George Barț: „Istoria Tsilvanici“ Nr. III, p. 494

1) Eugen Brote: „Die Nationalitäten Frage...“ pag. 105.

2) „Tribuna“ Nr. 66, anul 1907.

3) „Memoriul studenților universitari români, privitor la situațiunea Românilor din Transilvania și Ungaria“ București. Carol Göbl 1891.

4) „A magyar románok és a magyar nemzet“, Budapest, 1901.

5) Aurel C. Popovici: „Die vereinigten Staaten v. Grosz-Oesterreich“, pag. 57.

ituțiuni de drept public, pe lângă susținerea intactă a integrității statului țării: oroaanei sf. Ștefan Tot odată doind realizarea acelor postulate și pentru celelalte popoare, cari toate împreună constituiesc statul ungar.

2). In interesul bine priceput al patriei înzistăm pe lângă susținerea neștirbită a unității armatei comune în conducere, administrație și limba de comandă, dar cerem de altă parte respectarea și uzul mai intensiv a limbii fiecărui regiment.

Pretindem scăriștoarea timpului de servicii dela 3 la 2 ani și urmarea tendințelor de maghiarizare în armată.

3). Nu numai că pretindem din nou, conform progr. naț., pururea în deplină vigoare și respectarea legii despre egala îndreptățire, ci pretindem revisuirea și conformarea tuturor acelor legi ulterioare, a căror dispoziție taie în principiile acelei legi fundamentale. In consecință pretindem, ca în administrație, justiție și instrucțiune uzul limbilor popoarelor din patrie prin lege să fie judecat, administrat și instruit în limba sa proprie, drept ca funcționari publici în fiecare ținut să fie aleși ori numiți dintre fiii poporului, care-l locuiește, iar dacă nu ar sta la dispoziție atari, la tot cazul funcționarii publici să cunoască în grai și în scris limbile acelor popoare, în mijlocul căror sunt aplicați.

4). Pretindem autonomie deplină pentru toate confesiunile și cerem, ca tuturor confesiunilor în proporțiune cu numărul sufletelor de credincioși din visteria statului să li se pună la dispoziție mijloacele materiale, cari sunt de lipsă pentru administrarea bisericilor, dotarea preoților și susținerea școlilor confesionale astfel, ca în țeara întreagă instrucțiunea elementară să fie absolut gratuită.

Pretindem obligativitatea căsătoriei bisericesti și ștergerea legii inconfesionalizmului.

Pretindem ca în școlile primare de stat sau comunale, unde majoritatea locuitorilor e română, limba de propunere să fie românească. Incât pentru școlile confesionale conferința protestează solemn în contra proiectului de lege al ministerului de culte referitor la revizuirea învățământului primar și în contra tendințelor depuse în acel proiect.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(52)

Ivan Turghenieff.

Pavel i-se năluci ca o nămilă de codru, și totul era de geaba; nu era scăpare de-a nu se încăera cu el. Petrea îl trezi la patru ceasuri. Iși trase veșmintele și porni numai decât împreună cu el.

Faptul zilei era strălucitor și mai recoricor decât zilele trecute. Nourăși pistrii se încurcau în ferfenițe în zarea albastră pe covata cerului.

Roaua gingașă împânzea frunzele arborilor. Teseturi de paiangen clipeau ca de argint în sularile de raze. Pământul jilav, și mohorât par'că păstrase dungi subțiri din rumeneala răsăritului de soare. Cântece de ciocărlie picurau în tot colțisorul nevăzut. Bazaroff înaintă până la poala codrului, se adăpostii la umbră, și învăță pe Petru, ce are să facă.

Lacheul civilizat fu cuprins de-o groază înfiorată, dar Bazaroff îi lovi la loc inima, încredințându-l că n'are altă treabă decât să privească de departe, fără să ia în cărcă nici un pic de răspundere.

Apoi — adause — ia seama ce cogemite rol împlinești!

Petrea își fâlfaia brâncile, făcea cap-mort

și se sprijini, verde de spaimă, cu spatele de-un arin.

Drumul spre Marino era tivit de margine cu crângul pădurei. Colbul de sătă deasă ce-l potopea, nu fu stărnit de aseară nici de roate, nici de vre-un picior. Așa în neștire, Bazaroff își străcură privirea de-a lungul drumului, rupse și molfăi în gură câteva firicele de iarbă, și repetă necontenit: „Ce prostie!“ Recoarea dimineții îl făcu să se înfioare de câteva-ori... Petrea se uită posomorât la el, dar Bazaroff îl mângăia cu un răs. Nu simțea nici cea mai puțină frică.

Pași de cal răsunară pe drum... Un țăran se ivi nu peste mult. Venea dinspre sat, mânănd doi cai cu pedecă la picioare. Trecând prin fața lui Bazaroff, căută la el cam mirat, și nu-și scoase clăbățul din cap, ceea-ce pentru Petrea fu piazză rea și-i strângea inima văzând cu ochii.

„Omul acesta — zise Bazaroff în gândul seu — a mânecat și el des de dimineață dar el încalte umblă să facă ceva ispravă, de vreme ce noi...“

„Par'că-l zăresc pe domnul“, s'auzi de odată glasul înfundat al lui Petrea.

Bazaroff își înălță capul și desluși pe Pavel, care venea într'o răsufare pe drum, îmbrăcat cu o vestă colosală cu pantaloni albi ca omătul. Era cu o cutie verde subsoară înfășurată în cârpă.

„Scuzați, ați așteptat mult din vina mea, grai făcând un compliment lui Bazaroff apoi tot așa lui Petrea pe care-l socotea de un fel de secundant „n'am voit să trezesc pe servitorul meu“.

„N'are a face, — răspunse Bazaroff. Abia cât am sosit și noi“.

„A, atât mai bine!“ Pavel își roti privirea. Nimeni în lume nu ne vede, n'o să ne facă nimeni năcaz. Ne punem?“

„Da, să ne punem la lucru“.

„Nu mai doriți nici un fel de explicații?“

„Nimic, nimic“.

„Veți fi bun să le încărcați?“ și scoase pistoalele din cutie.

„Da. Incărcați-le numai singur. Eu mă pun și măsur distanța. Știți am niște picioare sănătoase“, adause cu zâmbet răutacios. „Unu, doi, trei...“

„Eugen Vassilievici—șoptii Petrea în sbuciumuri tremurând ca prins de friguri — faceți cum vă trage inima, dar eu m'ăși feri oleacă“.

„Patru... cinci... fereștete în dragă voe, puiul meu. Poți să te tragi după un trunchi, și să-ți astupi urechile, numai ochii nu-i închide. Dacă ne prăbușim oarecare, a-leargă, te-avântă, dă după olaltă să-l ridic. Șase... șapte... opt“.

Bazaroff se opri, apoi cu fața către Pavel: „De-ajuns, ori încă doi pășuleți?“

„Cum voiți“, răspunse acesta umplând al doilea glonț.

„Fie dar. Doi pași pe de-asupra“. Bazaroff scrijelă țelina cu dunga ipingelei. Iată meta. Apropo, noi nu ne-am învoit la ce distanță deia barieră să ne așezăm. Și asta e important. Eri n'am discutat această grea chestie“.

„Cred că la zece pași — răspunse Pavel, ținându-i înaintea pistoalele. Alegeți, vă rog“.

„Aleg, dar spuneți drept nu e poznaș du-elul nostru? Căutați numai la mutra secundantului nostru“.

„Tot cel glumeț. Da, nu tăgăduesc e cam ciudată întâlnire, dar sunt dator, cred, a vă spune, că eu am hotărârea de a mă lupta serios. A bon entendeur salut“.

„O, de loc nu mă îndoesc, că am pus de gând hotărât a ne stârpi, dar de ce să nu rădem puțin, de ce să nu împreunăm pe utile cum duce? Vedeți, că dacă d-voastră îmi știți grai franțuzește, eu vă știu răspunde latinește“.

„Eu mă voiu bate serios“ repetă Pavel ocupându-și locul. Bazaroff numără și el zece pași, apoi se opri.

„Gata sunteți?“ întrebă Pavel.

„Da“.

„Plecăm“.

Bazaroff înainta domol, Pavel asemenea. Iși băgase mâna stângă în buzunar și ridică țeava pistolului încetu cu încetu.

„Mă chitește oblu în nas — își zicea Bazaroff — și cum ocheste ca să-i fie sigur gloanțele, mișelul! Senzația aceasta nu-i plăcută, trebuie să mărturisești. Eu o să chitesc în lanțul dela ceas...“

Trecu ceva șuerând pe lângă urechea lui Bazaroff și în aceeași clipă se auzi un pocnet.

„Am auzit deci, nu mi-s'a întâmplat nimica“ îi fulgeră prin minte. Mai făcu un pas înainte, și trase cu zor fără să ochescă.

Pavel se cutremură o leacă și dete cu mâna la pulpă. O pârție de sânge îi încreștă albeața pantalonilor.

Bazaroff svârli pistolul și dete fuga la el.

„Sunteți rănit? îl întrebă.

„Puteți pretinde înainte până la metă, rana nu e ceva. Precum ne-am învoit, fiecarele mai avem odată de tras“.

„Cât pentru aceasta, îmi dați voe să amânăm treaba până într'alte rânduri“, grai Bazaroff apucând în brânci trupul lui Pavel, care începea să gâlfezească. „De-acu nu mai sunt duelgiu ci medic, și înainte de toate trebuie să vă caut rana. Petre haida încoa! Măi Petre, unde mi te-a vărât satana!“

„Nu-i nimica... „N'am lipsă de ajutorul nimăruia“ scotea vorba cu trudă, Pavel și mai trebuie... încă odată...“ Voia să-și apuce mustețele, dar brațul îi căzu, ochii i-se înturnară, și el leșină.

„Ei, iată-l ametește... pentru o nimica toată!“ strigă fără de voe Bazaroff culcându-l pe Pavel în iarbă... „Să vedem ce are“. Iși scoase batista, sbcu sângele, și pipăii țărurii spărturei. „Osul n'a pățit nimica, glonțul a răzbit puțin, și n'a vătămat decât un singur mușchi pe vastus externus. In trei săptămâni poate sări în pod dacă are chef... și să leșini de atâtuca! Uf, oamenii ăștia nervoși nu știu alta! Ce fină peliță a e!“

„E mort domnia sa?“ întrebă din dos glasul amorțit al lui Petrea.

Bazaroff se întoarse.

„Fugi, frățioare, și găsește-ne apă de undeva—și n'avea teamă de nimica. Are să trăiască mai mult decât tine și decât mine“.

Decât, servitorul perfecționat nu era chip să cuprindă cu mintea ce i-se spusese, și rămase neclintit. Pavel își creni pleoapele încet.

„Vai de mine, își dă sufletul!“ se olicăi crucindu-se.

„Aveați dreptate... ce mutră pocită!“ șoptii trudindu-se a zâmbi gentlemanul rănit.

„Fugi acum după apă, mutule!“ urlă Bazaroff.

„E de prisos... Ametelele s'au dus cu totul... sprijiniți-mă să mă ridic... așa... e de-ajuns să înfășurați sgârietura cu orice și încă în picioare am s'ajung acasă. S'ar putea aduce și o droșcă. Cu treaba noastră s'a isprăvit, dacă ne înțelegem. V'ați purtat cu cinste și omenie... bine înțeles astăzi, astăzi“.

„Nu e dece să trezim trecutul, și cât pentru viitor nu vă mai faceți grijă și ciudă, o să-mi iau d'aci catrafusele cât de curând. Acum să vă leg piciorul. Rana e ușoară, dar totdeauna trebuie oprită curgerea sângelui. Intâi și intâi trebuie să-l aduc în ori pe omul ăsta lui Dumnezeu“.

Bazaroff umflă de după gât pe Petrea, îl zgudui deși creerii i-se clătinau în cap și-l trimise să caute o droșcă.

Economie.

Cronica agricolă.

Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității un raport asupra situației agricole din țară.

Din acest raport, alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenților economici ai Asociației, însemnăm următoarele:

Arad. Agricultorii — în urma secetei mari — fac din greu și încet arăturile pentru emănăturile de toamnă. E foarte mare lipsă de ploaie.

Becicherecul-Mare. Săptămâna trecută timpul a fost urcat, au bătut vânturi mari, cari la sfârșitul săptămânei au adus o ploaie bună. Acum avem din nou călduri mari. Culesul cucuruzelor s'a isprăvit.

Debrețin. Culesul cucuruzelor și al viilor e pe sfârșite. Facerea arăturilor de toamnă continuă.

Panciova. Culesul cucuruzelor s'a isprăvit, rezultatele sunt superioare așteptărilor. Recolta e în cifră mijlocie 12 măji metrice la jugărul catastral.

Sân-Miclăușul-Mare. Timpul e uscat și cald. Pământul e tare, agricultorii abia pot face arăturile de toamnă și sunt foarte îngrijați din cauza secetei îndelungate.

Sătmar. Avem încă tot secetă. Arăturile de toamnă nu se pot face, acolo însă unde se fac, sunt rele, iar semințele aruncate în pământ nu resar. Culesul cucuruzelor e aproape pretutindeni pe sfârșite. Culesul viilor se începe la 14 Octombrie n., rezultatele, cea-ce privește calitatea vor fi bune, iar ceiace privește cantitatea slabe.

Timișoara. E încă tot secetă, de nu va ploua în curând, semănăturile grânelor de toamnă se va face foarte târziu.

Verșeț. N'a plouat încă, pământul e tare. La caz de secetă va ținea încă timp îndelungat, agricultorii vor întârzia foarte mult cu semănatul.

Expoziție de vite. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu va aranja Duminecă la 20 Octombrie n. o. expoziție de vite în comuna Săcădate. Programul amănunțit al acestei expoziții, — care e a 17-a, — s'a trimis deja celor interesați.

Bursa de efecte. Tendența fermă dela începutul săptămânei trecute n'a ținut de cât două zile. Cursurile valorilor internaționale favorizate de speculanți au căzut în mod simțitor. Situația nefavorabilă din piața de bani a contribuit la devaloarea valorilor, știrile asupra indispoziției Monarhului încă au indispus speculația, toate acestea au avut de urmare că speculația s'a nizuț a se desface de angajamente.

Cele mai simțitoare pierderi de cursuri le-au suferit acțiunile ambelor institute de credit (austriac și ungar) precum și acțiunile căilor ferate austro-ungare. Cursurile valorilor locale încă au scăzut.

Circulația în târgul efectiv a fost restrânsă, valorile s'au eștinit.

Renta ungară de aur și de coroane încă s'a eștinit. Valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	vinde 636.75
„ „ ung.	745.—
„ băncei de escompt	469.—
„ soc. căilor fer. aust. ung.	657.—
Renta ung. de aur 4 proc.	111.50
„ „ coroane 4	93.20
„ austr. de aur 4	115.80
„ „ coroane 4	97.—
Scrisuri fonciare „Albina“	101.—
Napoleon d'or (20 franci aur)	19.19
mărci germane, aur	23.54
Galbeni adep și ungurești	11.43
Bilete ger. dep. 10 mărci	117.65
„ francez. — 10 franci	95.92
„ italieze — 10 lire	95.87
„ ruse — 10 ruble	95.30
Ruble rus. — 10 ruble	2.54

Prețurile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cerealelor în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: Prețurile sunt socotite de maza metrică (= 100 kgr.) în coroane și fileri.

maza metrică (= 100 kgr.)

	Grâu	Secară	Orz	Ovăz	Cucuruz
Arad	21.20	18.—	14.—	13.60	12.40
Aradul-Nou	20.—	18.—	14.—	13.60	12.40
Becicherecul-M.	20.—	17.60	14.—	14.40	12.40
Bichiș-Ciaba	21.60	—	14.—	14.—	11.—
Debrețin	22.10	17.60	13.80	16.—	16.60
Panciova	20.—	—	12.80	14.60	13.—
Oradea-Mare	—	—	—	—	—
Sân-Miclăuș.-M.	21.—	16.—	14.—	14.—	13.—
Sătmar	—	—	—	—	—
Sibiu	22.50	18.—	13.50	15.—	14.—
Verșeți	20.—	14.60	14.20	14.—	9.20
Timișoara	22.—	19.—	14.60	14.—	13.20

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cărnei în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: (Prețurile sunt socotite de kilogram și în fileri).

Carne de vită
I II I II I II

	Carne de vită I	Carne de vită II	Carne de porc I	Carne de oaie II
Arad	160-144	200-160	180-160	130
Aradul-Nou	136-128	160-152	144-128	112
Becicher.-M.	136-132	160-144	144-128	104
Bichiș-Ciaba	144-136	200-180	144- —	120
Oradea-Mare	144-136	220-180	160 152	104
Panciova	136-128	160-140	152-136	100
Sân-Micl.-M.	144-136	170- —	136- —	144
Sătmar	156-144	184-180	152-144	112
Verșeț	148- —	—	180-140	110
Timișoara	160- —	200- —	160- —	—
Sibiu	160-136	130-120	136-128	120

Prețurile cerealelor. Seceta îndelungată care împedea facerea arăturilor de toamnă, are de urmare, că agricultorii nu oferă cantități mai mari de cereale. Mulți agricultori sunt de părerea, că dacă nu va ploua în curând grânele de toamnă se vor semăna pe o întindere mult mai mică, de cât în anul trecut, astfel e primejdia că la anul viitor producția cerealelor de toamnă va fi inferioară celei din anul corent.

Toate acestea îndeamnă producției, să fie rezervați în oferte și să ceară prețuri urcate.

În piața din Budapesta în cursul săptămânei trecute prețurile grâului și secării s'au urcat.

Grâul s'a scumpit cu 50 fileri, secara cu 40 fileri de maza metrică (100 kgr.)

Prețurile orzului, ovăzului și cucuruzului s'au menținut.

În cursul săptămânei trecute s'a vândut

în Budapesta circa 350.000 măji metrice grâu.

Ofertele de cucuruz nou sunt numeroase, cererile însă restrânse. Cucuruz nou a notat pro Noemvrie—Februarie 5.60—5.70 coroane de 50 kgr.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.)	frum. 24 cor.	70 fil.
„ „ „ „ „	mijl. 24 „	15 „
„ „ „ „ „	slab 23 „	05 „
Secară, maza metrică dela	20.15	— 20.70
Orz, „ „ „	15.40	— 15.80
Cucuruz „ „ „	13.50	— 13.70
Ovăz „ „ „	15.75	— 16.25
Rapiță „ „ „	34.50	— 36.—

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	153 cor.	— 154 cor.
Slănină	128 „	— 131 „
Cartofi	3.20 „	— 5.90 „

Spirit . . . . . dela 59.— cor. — 60.—

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch)

(Prima calitate ungarv.)

Bătrâni	— — —	fileri kilogramul.
Tineri	130—132 „	„

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

A. Raza

croitor.

Budapesta, IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.

— Croi elegant. Prețuri moderate. —

Nr. dir. 161—1907.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **advocat-jurisconsult** al institutului de credit și economii, societate pe acții „Ardeleana“ din Orăștie (Szászváros), să scrie prin aceasta concurs cu termen până la 15 Nov. a. c.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental anual de . . . . . K 4000
2. 20% bani de cuartir . . . . . „ 800
3. Din venitul cancelariei advocațiale o tantiemă egală cu a directorului, tantiemă care de prezent variază între „ 1200—1300
4. Din trei în trei ani un adaus de salar de 7 1/2% a salarului fundamental . . . . . „ 300
5. La comisiuni și emisiuni diurnele regulamentare.
6. Drept de penziune conform normativului în vigoare.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească că posed calificațiunea legală, prin acte corespunzătoare. Cererile să se adreseze până la terminul sus indicat la direcțiunea institutului.

Cel ales nu va putea exercia praxa privată și va avea săși ocupe postul imediat. Informațiuni mai detaliate să dau la cancelaria direcțiunii institutului.

Orăștie, la 15 Octombrie 1907.

Diracțiunea.